

עאירימ לזשע"ה

לעילוי נשמת א"מ הרב מאיר שמואל ב"ר אהרן הכהן כץ זצ"ל

נקודות אור

בדרך שאדם רוצה לילך מוליכים אותו

התורה הקדושה אומרת "ליצר משפחת היצרי, לשלם משפחת השלמי".

דרש החפץ חיים: 'ליצר' - מי שהולך אחר תאוותיו של היצר הרע, 'משפחת היצרי' - מיד הוא מוצא סביבו את כל משפחתו של היצר הרע, וכולם מוכנים לסייע לו ולהוליכו בדרך הזו.

ומנגד, 'שלם' - מי שמבקש ללכת בדרך השלמות והטוב, 'משפחת השלמי' - הוא מוצא סביבו משפחה של שלמים, חברה של שלמים ויראים. מכיוון שיבדרך שאדם רוצה לילך, מוליכין אותו.

חכמתכם ובינתכם

הגה"צ ר' שמואל שפירא, מזקני חסידי ברסלב בדור הקודם, היסב פעם במשנה היין ביום הפורים, היה שם אחד שלא פסק מדבר על גדלות ה', חכמה בינה ודעת, וכו' וכו'...

נענה ר' שמואל ואמר - תפסיק כבר לדבר על השי"ת, תתחיל לדבר עם השי"ת...

צריך עיון

הפרשיות האחרונות בספר שמות עוסקות בעיקר בבניית המשכן, בגדי הכהונה, כמות הזהב וכו'.

לכאורה הדבר תמוה, הרי כידוע, הנושא של ספר שמות הוא שעבוד ישראל במצרים וגאולתם, ובהמשך היותם לעם במתן תורה וכו', ולכן מכונה ספר שמות ספר הגאולה, או ספר הגלות והגאולה (עי' בהקדמת הרמב"ן לספר שמות), ואילו הנושא של ספר ויקרא הוא הקורבנות בבית המקדש, ולכן הוא מכונה תורת כהנים.

ולפי זה, כל הפרשיות העוסקות בבניית המשכן וכו', שייכות יותר לספר ויקרא, ופחות לספר שמות- ואם כן, מדוע פרשיות אלה נמצאות בספר שמות ולא בספר ויקרא?

הגות שאבעס'

ותכל כל עבודת משכן אהל מועד ויעשו בני ישראל ככל אשר ציוה ה' את משה בן עשו

לכאורה לפי סדר הדברים, היה ראוי להקדים קודם 'ויעשו בני ישראל' ורק אחר כך לומר 'ותכל כל עבודת', שהרי העבודה כלתה רק אחרי שעשו מה שעשו?

מבאר הבן איש חי זצ"ל, שנראה שהפסוק בא להעיד על טהרת ליבם ורצונם הטוב של בני ישראל, שהרי בהתחלת בנין המשכן כבר נצטוו ע"י הקב"ה 'ויקחו לי תרומה...' - שיתנו את תרומתם לשמה (כפי שאומר רש"י: 'לי - לשמי'), מתוך רצון אמיתי וטהור, ורק אחר כך, המשיך הקב"ה לצוות אותם מה בדיוק עליהם להביא - 'וזאת התרומה אשר תיקחו מאתם זהב וכסף'. ואם היו ישראל נוהגים באופן הטבעי, הייתה הרצון והשמחה שלהם פוחתת והולכת עם הזמן, למרות שהיו משתדלים לתרום ברצון והתלהבות, כי כך טבע האדם שבתחילת המצווה יש יותר התרגשות וחיות, אבל בסוף ההתלהבות והרצון נחלשים מאוד.

על זה אומר הכתוב, שלא כך היה, אלא גם כאשר הגיע הזמן של 'ותכל כל עבודת', גם בסוף העבודה, הכוללת טרחת הגוף והוצאה כספית, 'ויעשו בני ישראל ככל אשר ציוה ה' את משה' - בני"ה הביאו את הנדבה לשם שמם ובנדיבות לב הראויה.

ועניין זה מודגש להלן בפסוק 'וירא משה את כל המלאכה והנה עשו אותה כאשר ציוה ה' בן עשו', שבני"ה עשו את המלאכה כולה באותה התלהבות וחיות בכל פרטיה ודקדוקיה. ואכן משה רבינו ע"ה שראה את שלמות עבודתם ואת דרגתם הגדולה, בירך אותם: 'יהי רצון שתשרה שכינה במעשי ידיכם'.

את הפסוק 'אם תעירו ואם תעוררו את האהבה עד שתחפץ', מפרש הרמב"ן, שכאשר מגיעה לאדם איזה התעוררות של יראה ואהבה לקב"ה, יראה תיכף ומיד לעשות לה כלי להכיל את אהבת ה', והכלי הוא, ע"י שלא משאיר את ההתלהבות כהתעוררות גרידא, אלא מתפיס אותה ישר בקיום מצווה או קבלה חדשה.

לעיתים, האדם חווה התלהבות ורגשי קודש, אבל הם מתפוגגים עם הזמן, והעצה לשמר את ההתלהבות והרצון, היא ע"י שמתפסיס אותה מיד במשהו מעשי, כי לאדם אין מצב סטטי, אלא יש זמני אהבה וזמני שנאה, זמנים שהרצון יותר גלוי ובווער וזמנים שפחות, ורק כאשר הוא נותן ביטוי מעשי לרצון שהתעורר בו ומתחזק במצווה או במחשבה של מוסר, יש להתעוררות הזו קיום והמשך.

ידוע משלו של הח"ח ז"ע, על כפרי שבמהלך נסיעתו ברכבת, ניגש אל דופן הקרון והחל דוחף את הרכבת לכיוון נסיעתה, כשכולו אדום ומזיע מהמאמץ, כאשר ניגשו אליו אנשים ושאלוהו בעדינות מה הוא חושב שהוא עושה, ענה להם הכפרי בתמימות: אני ממנהר מאד, ומאחר שהרכבת נוסעת לאט, החלטתי 'לעזור' לה ולדחוף אותה קדימה...

פעמים רבות אנחנו מוצאים את עצמנו במצבי רוח שונים, לפעמים שמחים ולפעמים עצובים, לפעמים רגועים ולפעמים עצבניים וכו', רגשות תקינים ונורמליים לגמרי, הבעיה הגדולה היא, שאנחנו לא תמיד מסכימים לקבל את המצב בו אנחנו נמצאים כעת, אלא רוצים להיות מייד שמחים, שלווים ורגועים, ואנחנו מכריזים מלחמה על הרגשות השליליים שנמצאים בתוכנו, ובתמורה מקבלים רגשות שליליים + בלגן וחסור שקט חזק יותר, שהיה נחסף ברובו אילו רק היינו מסכימים להפסיק לנסות 'לדחוף את הרכבת מבפנים', מתוך הבנה והכרה שלא רק שזה לא עוזר, אלא זה אפילו מזיק והרבה...

אותם דברים נכונים גם כלפי עבודתנו הרוחנית, עלינו להפנים שזמני עליה וירידה יש לכל אדם, רק מלאכים הם 'עומדים', בני אדם הם תמיד 'מהלכים', תמיד נמצאים בתנועה, לפעמים למעלה ולפעמים למטה, ואין שום תועלת בניסיון הטיפשי לדחוף את הרכבת...

אבל יש שני דברים שאנחנו כן יכולים לעשות כדי לזכות לעבודת ד' בהתלהבות ושמחה, הדבר הראשון כאמור, הוא לאחוז ולשמר את רגעי ההתעלות והרצון הבווער, ע"י שנתפיס אותם במשהו מעשי ובר קיימא, והדבר הנוסף הוא להבעיר את הרצון שקיים בנו, ע"י עבודה פנימית נכונה וגישה בריאה ואמיתית לעבודת ד', עבודת ד' היא לא רק קיום גזירתו של מלך העולם, אלא הרבה הרבה יותר מכך, זכיות להיוולד יהודי, להיות בן אהוב וקרוב למלך הגדול והאדיר ד' יתברך שמשגיח עלי כבנו יחידו ומחיה אותי כל רגע, והמלך האדיר הזה מחכה לעבודה שלי, ילוד אישה קרוץ חומר, לפי הסגנון שלי ולפי הכוחות והטבע שלי, הוא שמח במעשי וחשוב לו מאד מאד להיות איתי בקשר אוהב וקרוב!

ההבנה הזו, שהקב"ה אוהב אותי ומחכה לי בכל מצב, היא קריטית, הכסף הגדול של היצר הרע הוא לא החטא, אלא זה שהוא בא לאדם אחרי החטא והנפילה ואומר לו 'אתה כבר שרוף אצל הקב"ה', אין לך תקנה, אין לך תקוה, לא יכול לצאת ממך כלום. התורה שלך לא שווה, התפילה לא שווה, המצוות שלך לא שווים, אתה אבוד. הייאוש הזה זה הכסף הגדול של היצר הרע !!! והוא זה שמכבה כל רצון לשוב ולהתחזק !!

רק כאשר נפנים את האמת, שאבינו אוהבנו מחכה לנו תמיד, רק כאשר שנפנים 'שהקב"ה יושב ומצפה להן לישראל יותר ממה שמצפה האב לבנו והאשה לבעלה שיעשו תשובה' (תדב"א, לא), רק אז נוכל להבעיר את הרצון הקיים בתוכנו לשוב אל אבינו האוהב, שמחכה לנו בידיים פשוטות שנשוב הביתה.

מעשה שהיה

אבנים או דולרים

מעשה באדם שנקבעה לו פגישה לשעה שש בערב, במשרד אשר שכן בקומה ה-20 במרומי מגדל משרדים יוקרתי. בשעה היעודה התייצב במקום, אך גילה כי הקומה כולה בשיפוצים והמשרד המבוקש כנראה עבר לקומה אחרת. כשביקש לצאת מהקומה גילה, כי הדלת נטרקה וננעלה באופן אוטומטי, ולמעשה, הוא נעול כאן בתוככי הקומה החשוכה, שנמצאת באמצע עבודות בניה...

הוא מתחיל לדפוק על הדלת, אך איש אינו שומע. השעה כבר מאוחרת עבור מגדל משרדים, וגם אם מישהו בבניין, הוא לבטח נמצא כמה וכמה קומות מתחת ואינו שומע. הוא מפשפש בכיסו, אך מגלה כי הטלפון הסלולרי נותר ברכב, שוכן בטח בעמדת ההטענה. הוא מנסה לקרוא מהחלון, אך האנשים הפוסעים עשרות מטרים מתחתיו גם הם אינם שומעים. מה עושים עכשיו?

הוא מביט אנה ואנה, מחפש פתרון כלשהו. הלילה ירד, חושך אפילה מכסה את הקומה, ורק אדם אחד מבוגר ומכובד מתרוצץ בתוכה כארי בסוגר, מחפש פתרון ואין. הוא מסרב להסכים למחשבה היתקע כאן כל הלילה, הרי בני המשפחה ידאגו, ובכלל – קר כאן מאוד, החלונות פרוצים, ואפילו ריצוף ראוי לשמו שניתן לשכב עליו אין. האם נגזר עליו לבלות לילה שלם בקומה חשוכה באמצע שיפוצים?

הוא חוזר ומפשפש בכיסו, ולפתע נזכר כי באמתחתו עשרים אלף דולרים. מיד עלה במוחו רעיון, כי אולי ישליך מלמעלה דולרים, ובוודאי אנשים שיראו דולרים 'נופלים מהשמים' יישאו אליו את עיניהם, וזרכם יוכל להזעיק עזרה... הרעיון נפסל עקב עלותו הגבוהה, אך כשחלפו עוד כמה שעות ללא פתרון, שב הרעיון ו...עלה...

הוא מביט מהחלון, ורואה אנשים רצים מכאן לשם, ממהרים ומתרוצצים. אט אט הוא שולף את החבילה, פותח את הגומייה, ומתחיל להמטיר דולרים מלמעלה. הוא משליך מאה דולר ועוד מאה דולר ועוד אחד, והוא רואה איך העוברים ושבים למטה מתכופפים, מרימים את הכסף בחיוך רחב, אך ממשיכים במרוצתם...

בלית ברירה הוא מוסיף ומשליך, עוד כמה מאות דולרים, ועוד כמה מאות... הוא מביט לסירוגין בחבילת השטרות שבידו ההולכת ומצטמצמת, ומנגד – בעוברי האורח המרימים את השטרות בחיוך, אך ממשיכים ללכת ולא מפנים לעברו מבט... הוא מוסיף ומשליך עוד אלף דולר ועוד אלף דולר – אך התמונה לא משתנה: הזוכים המאושרים גוחנים אל הכסף, אך ממהרים להטמינו בכיס ולא מעיפים מבט כלפי מעלה...

'אם הדולרים גם לא עוזרים' חולף במוחו הרהור מיואש, 'אז אין תקוה'. אלא שבאותו רגע הבריקה בו מחשבה: הרי מלבדי ומלבד הדולרים, בקומה זו המצויה באמצע שיפוצים ישנם אבנים לרוב. אשליך אבנים מלמעלה, או אז בוודאי מישהו ירים את עיניו... אם עוברי האורח לא מבינים את הרמז דרך דולרים, הם ייטיבו להבין דרך האבנים...

ואכן, כבר באבן הראשונה הבחין כי מישהו למטה הבחין בזורק האבנים מלמעלה, והניף אליו מבט לא מבין. עוד שניים – שלושה אבנים, וכבר הייתה התקהלות גדולה למטה, כאשר כולם נושאים אליו את עיניהם, אותה פעולה שכה רצה שיעשו כשהשליך דולרים, אך הם הבינו רק כשהשליך אבנים. עוד טרם השליך את האבן החמישית, כבר נפתחה דלת הקומה והוא שוחרר מכלאו...

המסר ברור, נוקב חדרי לב: הקדוש ברוך הוא, האבא הטוב שלנו, מטרתו האחת והיחידה היא להיטיב לנו, כדי שנישא אליו עיניים ונתקרב.

אבל, אם אנחנו שוכחים להרים עיניים ולהתקרב, אזי הוא נאלץ כביכול להזכיר לנו לשאת עיניים בדרכים אחרות... אם אנו מביטים בשפע העצום שהוא נותן לנו, בילדים, במשפחה, בהצלחה, בבריאות, בפרנסה – אך ממשיכים במרוץ החיים במקום להבין שיש מי שמשפיע עלינו את כל הטוב הזה – עלולה להגיע התזכורת בעזרת אבנים קטנות, להזכיר לנו לשאת עיניים אל על...

הבה נאמר 'תודה אבא שזכינו לעבוד אותך, תודה שיש לנו מה לאכול, שאברינו עובדים ופעילים, שיש לנו משפחה אוהבת ותומכת, שאנחנו חווים כה הרבה רגעי אושר', ונשוב לחיקו החם והאוהב.

תפילה

ברכת הנותן ליעף כח

הטור מבאר שהברכה היא על כך שהאדם מפקיד את נשמתו בערב ביד הקב"ה כשהיא עייפה מכל היום, והקב"ה מחזירה בבקר שקטה ושלווה חדשה ורגועה, ועל אף שכבר הודינו על החזרת הנשמה בברכת אלוקי נשמה, וגם על אפשרות התנועה בברכת מתי אסורים ושאר הברכות, אך כאן מוסיפים הודאה מיוחדת על הרעננות שאנו מקבלים בכל בקר.

אך מיקום הברכה מעורר תמיהה, מדוע ברכה זו באה לאחר ברכות אזור ישראל בגבורה ועוטר ישראל בתפארה, שהן ברכות על מעלות המיוחדות לישראל, לכאורה היה מתאים שהיא תקדם להן, יחד עם הברכות המדברות על התחדשות הפעולות ה'רגילות' בבקר?

מכח שאלה זו מחדש הג"ר שמעון שוואב זצ"ל, שברכה זו כוללת עוד משמעות, שכן לשונה לקוח מהפסוק בישעיהו 'הנותן ליעף כח ולאין אונים עצמה ירבה' המדבר על נתינת הכח לעם ישראל בגלות (עיין רד"ק), ולכן ברכה זו באה לאחר הברכות המיוחדות למעלת ישראל, כדי לבטא גם את המשמעות שהשי"ת נותן לנו כח להחזיק מעמד בגלות, וככל שהגלות מתארכת ונצרכים כח ורעננות חדשים והשי"ת תמיד נותן לנו אותם תמיד, עד הגאולה השלימה בב"א.

שונה הלכות

כהדרכתם של גדולי התורה להתחזק בהלכות שבת, נתמקד בל"נ בשבועות הקרובים בהלכות אלו לזכות עמ'

מעשה ביולדת שילדה בן למזל"ט ביו"ט שחל בערב שבת, ובאו לשאול את הרב, האם מותר לבקש מאחד מעובדי ביה"ח הנוכריים לצלצל לבית המשפחה, כאשר מי שאמורה לענות לשיחה היא המשרתת הנכריה, ולהודיע לבני המשפחה שנולד בן במז"ט כדי שיוכלו לעשות שלום זכר?

ואת"ל שאסור לעשות כן, מי שקיבל הודעה כזו האם יעשה שלום זכר, או שמא כיון שנודע לו באיסור אין לו להנות מן האיסור ולא יעשה שלום זכר? ואם בכ"ז יעשה שלום זכר, האם ראוי להשתתף בו או עדיף להימנע מלהשתתף, כמחאה על המקילין ראש בקדושת השבת?

והוסיף השואל ושאל, שיש רבנים שאמרו, שכיוון שיוולדת תוך ג' נחשבת חולה שיש בו סכנה ויש בזה שידועו למשפחה 'יתובא דעתא', שהרי היוולדת מצטערת ומוטרדת ביודעה שדואגים לשלומה, האם משום 'יתובא דעתא' יש להקל בזה?

אשר הגלה מירושלים עם הגלה אשר הגלתה עם יכניה מלך יהודה

מבאר המהר"ל ב'אור חדש' (אסתר ב, ו), שהכתוב בא להסביר, מדוע הלך מרדכי לגלות בבל, אע"פ שהוא היה מוכן מתחילת ברייתו להיות הגואל בגאולת פורים, וא"כ מן הראוי היה שלא יגלה, שהרי גאולה וגלות סותרים זה את זה ואין המוכן לגאולה אמור לצאת לגלות.

לכן, מצינת המגילה, שמרדכי יצא לגלות 'עם הגולה אשר הגלתה, עם יכניה מלך יהודה', שלמרות שלא היה אמור לגלות, אך מרדכי בחר למרות זאת לצאת לגלות יכניה מכיוון שלא רצה לפרוש מאנשי התורה, שהרי עם יכניה גלו גם החרש והמסגר, שהיו חכמים גדולים בתורה.

ומצינו שהמגילה מכנה את מרדכי 'איש יהודי', למרות שהיה מבנימין (והיה ראוי שיקרא רק 'איש ימיני'), וזאת מכיוון שגלה בגלות יהודה.